

SÜREÇSEL MODELE DAYALI ETKİNLİKLERİN ÖĞRENCİLERİN OKUDUĞUNU ANLAMA BECERİLERİNE ETKİLİLİĞİNİN KARMA YÖNTEM ARAŞTIRMASI İLE İNCELENMESİ (*)

(Araştırma Makalesi)

Ahmet KARABULUT(**) - Lokman TURAN(***)

Öz

Bu araştırmanın amacı süreçsel modele dayalı okuma anlama uygulamasının orta- okul 8.sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine etkisini belirlemektir. Çalışma, karma araştırma yöntemlerinden olan gömülü desen ile yürütülmüştür. Araştırmanın müdahale uygulamasında, deneysel desenlerden ön-test son-test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılı içerisinde Ağrı ilinde bulunan iki farklı ortaokulda 8.sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile yürütülmüştür. Örneklem sürecinde öncelikle basit tesadüfî örneklem yöntemi ile çalışmanın yürütüleceği okullar belirlenmiş ve sonrasında basit seçkisiz örneklem yöntemi ile 93 öğrenciden oluşan deney ve kontrol grupları belirlenerek araştırma sürecinde geliştirilmiş olan süreçsel modele dayalı okuma anlama etkinlik uygulaması deney gruplarında 14 hafta boyunca uygulanmıştır. Verilerin analizi sürecinde; içerik analiz yöntemi, normallik analizleri, Tek Faktörlü Kovaryans Analizi ve t testi uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular dâhilinde, süreçsel modele dayalı okuma anlama uygulamasının 8.sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde etkili bir yaklaşım olduğu ve uygulama esnasında elde edilen dokümanların ve uygulama sonrasında yapılan görüşme süreçlerinin analizinden elde edilen bulguların, nicel yöntemlerle elde edilen verilerle örtüştüğü ve nitel bulguların nicel bulguları yeterli düzeyde açıkladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil Becerisi, Okuma, Anlama, Süreçsel Model, Karma Desen.

*) Bu makale birinci yazarın “Süreçsel modele dayalı etkinliklerin 8. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine etkisi: Karma yöntem çalışması” başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

***) Dr. Arş. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, (e-posta: karabulut.ahmet25@gmail.com)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2222-4078>

****) Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, (e-posta: lturan@atauni.edu.tr)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8622-7753>

Investigation of the Effectiveness of Activities Based on the Procedural Model on Students' Reading Comprehension Skills with Mixed Method Research

Abstract

The purpose of this research is to determine the effect of the procedural model-based reading comprehension practice on the reading comprehension skills of 8th grade secondary school students. The study was conducted with the embedded design, which is one of the mixed research methods. In the intervention application of the research, an experimental design with pre-test post-test control group, one of the experimental designs, was used. The research was conducted with 8th grade students in two different secondary schools in the province of Ağrı in the 2019-2020 academic year. In the sampling process, the schools where the study will be carried out were determined with the simple random sampling method, and then the experimental and control groups consisting of 93 students were determined with the simple random sampling method, and the reading comprehension activity application based on the procedural model developed during the research process was applied to the experimental groups for 14 weeks. In the process of data analysis; Content analysis method, normality analysis, Single Factor Covariance Analysis and t test were applied. Within the findings obtained from the research, it is seen that the reading comprehension application based on the procedural model is an effective approach in the development of 8th grade students' reading comprehension skills, and that the findings obtained from the analysis of the documents obtained during the application and the interview processes after the application overlap with the data obtained by quantitative methods, and that the qualitative findings It was determined that it explained the quantitative findings sufficiently.

Keywords: *Language Skill, Reading, Comprehension, Procedural Model, Mixed Design.*

1. Giriş

İnsanlık tarihi incelendiğinde, iletişim ve iletişimin unsurları her dönem büyük bir önem arz etmiştir. Bilim ve sanayide yaşanan hızlı gelişmeler, toplum ve birey açısından önceki nesillere göre daha gelişmiş bir iletişim becerisine sahip olmayı gerektirmektedir. Başta bireyin duyu ve düşüncelerinin aktarımı olmak üzere sosyal hayatımızda önemli bir yer tutan iletişim ihtiyacı, zamanla başka toplumlarla da etkileşim kurulmasının kapısını aralamıştır. Bu sayede bireyin toplumla ve toplumun da başka toplumlarla bütünleşmesi, kültür öğelerinin aktarımı ve bu aktarımın nesiller boyunca yaşaması sağlanırken bununla birlikte medeniyet merhalelerinin gelişmesi de gerçekleşmiştir. Bu noktadan hareketle iletişim kurmanın ve bireyin kendini ifade ederek yeni fikirlere, ufuklara kapılar açmasının, çağımıza kadar gelen süreçte önemli bir yeri olduğu ifade edilebilir.

İnsan, doğduğu andan itibaren çevresiyle iletişim hâlinde olan sosyal bir varlıktır. Birey, iletişimi ana dili vasıtasıyla gerçekleştirir. Ana dili bireyle toplum arasındaki iletişim

aracıdır (Sirbu, 2015). Ana dili, bireyin doğduktan sonra çevresinde konuşulan dilin ses ve şekil özelliklerini kapsar. Birey, sosyal öğrenme yoluyla ana dilini öğrenir ve iletişimini bu kanalla sağlar. Ana dilini etkin kullanmak, bireylerin iletişimini ve eğitim hayatlarını doğrudan etkiler, bu noktalarda başarılı bir birey olmak nitelikli bir ana dil eğitimi almakla mümkündür (Yıldız, 2003). Ana dilinin sosyal hayata olan etkilerinin yanında, bireyin bilişsel dünyasında ve yaşantısında da önemli bir yeri vardır. Zira dünya, bireyin zihninde ana dili vasıtasıyla şekil alır ve birey, yaşantısına dair her şeyi ana dilinin anlama ve anlatma yetileri ile betimler (Aksan, 1994; Vardar, 1980).

Türkçe dersi, bireyin hayatının her safhasında gereksinim duyacağı ana dili eğitiminin ve öğretiminin yapıldığı, eğitim sistemimizin temel dersidir. Dört temel dil becerilerinin en önemlisi olarak ele alınan okuma, temel beceri olma konumu sayesinde dil öğretim yöntemlerinde üzerinde en çok durulan beceri olarak ön plana çıkmaktadır. Zira okumak, diğer dil becerileriyle (dinleme, konuşma, yazma) birinci dereceden ilişkilidir. Sadece iletişim ve anlam boyutunda sınırlı kalmayan okuma ve okuduğunu anlama, bütün eğitim kademelerinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Zira okuma, öğrenme sürecinde önemli bir yere sahiptir (Sajid & Fraidan, 2019). Çünkü okuduğunu anlama becerisi, disiplinler arası olarak diğer derslere de intikal etmektedir. İlkokul birinci sınıftan başlayan okuma becerileri eğitimi, kademe ve sınıf seviyesi arttıkça gelişmekte ve daha da önem kazanmaktadır.

Okuma becerisi fiziksel bir aktiviteden ziyade anlamaya dayalı bir beceri olarak ele alınmaktadır. Nitekim, anlama becerisinin oluşması ve geliştirilmesi okuma alışkanlığının kazanılması temeline dayanır. Okuma ve okuduğunu anlama; iletişim, anlama ve eğitime yönelik kazanımlarından dolayı sadece ülkemizde değil aynı zamanda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde de önem görmektedir. “Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), 2000 yılından bu yana yürüttüğü Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) ile yaklaşık yetmiş ülkede 15 yaşına ulaşmış bireylerin üst düzey becerileri ne kadar uygulayabildiklerine yönelik bir sınav uygulamaktadır” (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2010, s.1).

Akademik ve sosyal hayatımızda önemli bir yere sahip olan okuma anlama eğitimi ve becerisi bir yazında sembollerle gösterilmiş harfleri telaffuz etmenin ötesinde bir beceri kullanmayı gerektirmektedir. Bu kazanım, zihinsel işlemler bakımından, ele alınan metni ya da yargıyı seslendirip (sesli, sessiz) sonrasında zihinde yapılandırma yoluyla anlama ulaşma sürecidir. Bu süreçte; metnin türünün, şekil özelliklerinin, yapısının, olay örgüsünün ve kurgulanışının etkisi azımsanamayacak kadar çoktur.

Her metin türünün farklı bir yapıya sahip olmasından dolayı, bu metin türlerini anlamaya dönük yaklaşımlar da farklı olmalıdır. Olaya dayalı metinlerde anlamayı etkileyen unsurlar: yer, zaman, olay, kahraman, anlatıcı olmak üzere beş kısma ayrılır. Bilgilendirici metinler ise tanımlama, sıralama, karşılaştırma vb. gibi farklı yapı özelliklerini barındırmaktadır. Süreçsel modelin bu metin türlerindeki kullanımı ve işlevselliği ise bir okuma anlama modeli olması ve her metin türüne yapıları bakımından yaklaşarak metinleri

yapı birimlerine bölmesi böylece yapı birimlerinin arasındaki ilişkiyi kurarak anlamayı gerçekleştirmeyi hedeflemesidir. Her metnin bir oluşum süreci vardır. Süreçsel model de metinlerin yapılarına bağlı olarak anlamayı gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Olaya bağlı metinlerde olay etrafındaki yapı unsurlarını belirlemeye çalışan bu model; bilgiye dayalı metinlerde ise önce küçük yapıları ardından bu küçük yapılardan oluşan büyük yapıları anlamlandırmayı ve en sonunda da bu yapıları birleştirerek metnin genel anlamıyla (konu) birlikte ana fikrine ulaşmayı hedeflemektedir.

Bu çalışmada amaçlanan ise hem evrensel hem de yerel olarak önemli bir beceri olan okuma becerisine farklı bir boyutla yaklaşmak ve bu beceriye yönelik model temelli etkinliklerle okuma anlama becerisi kazanımlarını elde etmek hedeflenmektedir. Süreçsel model temele alınıp hazırlanan bu çalışmanın; bu modelin daha önce yapılmış olan çalışmaları ışığında (Van Dijk & Kintsch, 1983; Taylor & Beach, 1984; Güneş, 2007; Sulak, 2014) ortaokul öğrencilerinin okuduğunu derin yapıda anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme gibi üst düzey becerilerini geliştirebilmelerini sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgularda, süreçsel modele dayalı etkinliklerin ortaokul öğrencilerinin farklı metin türlerini okuma ve anlama becerilerine katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Ayrıca bu araştırmanın, öğrencilerin üst düzey zihinsel becerilerinin (sıralama, sınıflandırma, çıkarım yapma, ön bilgileri kullanma, değerlendirme) gelişimlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, süreçsel modele dayalı okuma anlama etkinliklerinin 8. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine, etkisini belirlemektir. Bu amaç kapsamında çalışmada yanıt aranan araştırma problemi ve buna bağlı olarak oluşturulan alt problemler aşağıda verilmiştir:

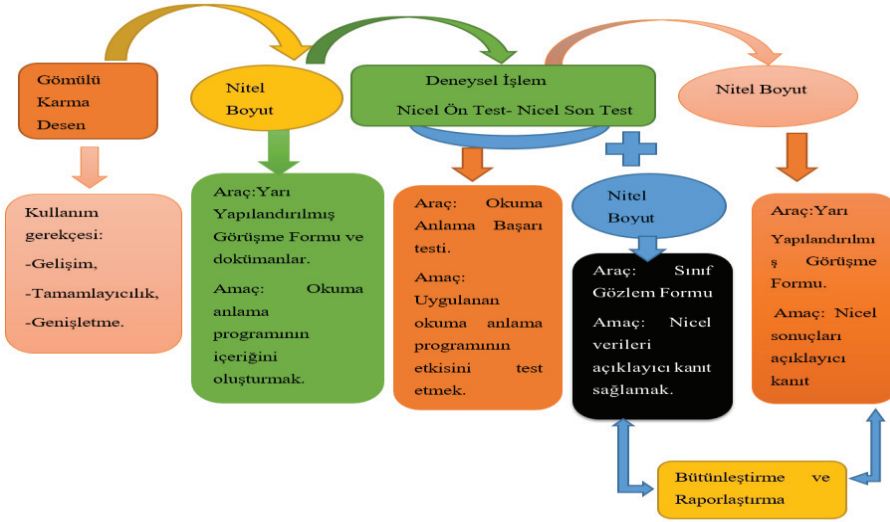
- 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin türlerini süreçsel modele dayalı etkinliklerle çözümleneyen iki farklı okuldaki deney grubu öğrencileri ile mevcut programı kullanan kontrol grubu öğrencilerinin “okuduğunu anlama düzeyleri” arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Süreçsel modele dayalı okuma anlama programı uygulamasının sonucunda, iki farklı okulun deney grubu öğrencilerinin “okuma anlama düzeyleri” ön test son test sonuçlarında anlamlı bir fark var mıdır?
- Deney grubu öğrencilerinin okuma anlama programının uygulanması sürecinde programa uyumları nasıldır?
- Okuma anlama programı sonrasında yapılan mülakatlardan elde edilen nitel bulgular, deneysel uygulamaya ilişkin nicel bulgularla ne düzeyde açıklamıştır?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırma süreci, araştırma yöntemi ve deseni, etkinliklere dayalı uygulama programının geliştirilmesi, çalışma gruplarının oluşturulması, deney ve kontrol gruplarına yönelik işlemler, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, veri toplama süreci ve verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.1. Desen

Okuma anlama becerisini geliştirme amaçlı yapılan bu çalışmada, karma yöntem araştırma desenlerinden gömülü (embedded) karma desen kullanılmıştır. Gömülü desende, nitel ve nicel veriler çalışmanın aynı aşamalarında birlikte analiz edilerek kullanılır. Gömülü karma yöntem araştırmalarında veriler uygulamanın aşamalarında eş zamanlı olarak toplanır, ancak bir veri biçimi diğerini destekleyici rol oynar (Fırat vd., 2014). Bu desende araştırmacılar genellikle nicel bir deneyin içerisine nitel veriyi gömerek bu deseni kullanırlar. Ön test ve son test modelli bir deneysel müdahale deseni içerisine birçok amaca hizmet edebilecek bir nitel veri dâhil edilebilir ve bu veri, çalışmaya ister deney öncesinde, deney esnasında veya deney sonrasında eklenebilir (Creswell, 2017). Bu bağlamda gömülü desene ait araştırma süreci aşağıda yer almaktadır:

Şekil 1. Araştırma Süreci

Araştırmada karma yöntem kullanılarak bir yönteme bağlı olarak elde edilen veriler, araştırmacının diğer boyutlarında kullanılmıştır. Çalışmanın öncesinde, sırasında ve sonrasında toplanan nitel veriler ile nicel verilerin detaylandırıldığı ve açıklandığı bir süreç yürütülmeye çalışılmıştır. Ayrıca araştırmada nicel ve nitel boyutların birbirinden ayrı tutulmaması için süreçte karmalama merkeziliği esas alınmıştır. Karma yöntemle gerçekleştirilen araştırmalarda bir belirleyici unsur olarak yer alan karmalama, karma yöntem araştırmalarında nicel ve nitel boyutun birbirine bağlanması, birleştirilmesi ya da gömülmesi sürecini tanımlamaktadır (Creamer, 2018).

Araştırmanın nicel aşamasında, ön test-son test kontrol gruplu deneysel desenden faydalanılmıştır. Araştırmanın nitel aşamasında ise etkinlik uygulamalarının hazırlanmasına

yönelik alan uzmanlarıyla yapılan görüşmelerin deneyimlenmesini kapsayan fenomenolojik araştırma ve uygulamanın geliştirilme sürecini kapsayan doküman inceleme kullanılmıştır. Yani süreçsel model ve okuma becerisi alanlarına ilişkin olgu, deneyim, bilgi ve yaşantıları olan alan uzmanlarıyla görüşmeler yapılmıştır. Süreçsel model ve okuma kavramlarına ilişkin literatür taraması yapılmış ve bu kavramlarla ilgili dokümanlar incelenerek kuramsal bilgilere ulaşılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmada çalışmanın nicel ve nitel örnekleminde aynı bireylerin seçildiği özdeş örnekleme kullanılmıştır (Mertens, 2019). Ağrı il merkezinde, evrende yer alan birimler içerisinde okulların seçilmesi için basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Creswell (2017) basit tesadüfi örnekleme (simple random sampling) en iyi örnekleme yöntemlerinden biri olarak açıklamaktadır. Bu bağlamda 8.sınıf öğrencilerinin bulunduğu il merkezindeki okullar içerisinde örnekleme birimlerinin birbirine yakın olmasına dikkat edilerek okulların seçimi yapılmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın çalışma grupları O1 okulunda 20 deney ve 21 kontrol grubu olmak üzere 41; O2 okulunda ise 27 deney, 25 kontrol grubu ve toplamda 52 olmak üzere genel toplamda 93 8.sınıf öğrencisinden oluşturulmuştur. Deney ve kontrol grupları arasında ön test puanlarının denkleğini tespit etmek için bağımsız örneklemler t-testi yapılmış ve ulaşılan veriler doğrultusunda denk gruplar arasından deney ve kontrol grupları seçilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunu da alan uzmanları, uygulama öğretmenleri ve öğrenciler oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda okuma anlama başarı testi, nitel boyutunda ise yarı yapılandırılmış görüşme formları ile gözlem formu kullanılmıştır.

Okuma anlama başarı testi. Yapılan deneysel uygulamada ön test ve son test başarı testi olarak uygulanan ölçme aracı, şu aşamalardan geçilerek hazırlanmıştır:

- 8. sınıf okuma anlama kazanımlarının hazırlanan okuma anlama programıyla uygun olanları seçilmiştir.
- Kazanımlar ve Bloom'un bilişsel taksonomisi, hazırlanan sorulara uygun olarak uzman görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarından oluşan 11 kişiden alınan kapsam geçerliği verileri doğrultusunda maddelerde değişiklikler yapılmış 25 sorudan (madde) oluşan ölçme testi, s güvenilirlik ve geçerlik uygulamasına tabi tutulmuştur.
- 100 kişilik 8. sınıf öğrenci grubuna uygulanan ölçek; sonrasında yapılan madde analizleri, ayırt edicilik, geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda 25 sorudan 20 soruya indirilmiş ve başarı testine son hali verilmiştir.
- Hazırlanan başarı testinin verileri incelendiğinde, ranj değerlerinin iyi olduğu yani öğrencilerin farklılaştığı görülmektedir. Bunun yanında çarpıklık ve basıklık de-

ğerlerinin normal dağıldığı, KR20 ve KR21 değerlerinin güvenilirliği yansıttığı görülmektedir. Ayrıca, testin ortalama ayırt ediciliği incelendiğinde hazırlanan başarı testinin ayırt edici olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formları. Araştırmanın diğer boyutunu oluşturan nitel süreç, araştırmacı tarafından uygulama öncesinde ve sürecinde oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile yürütülmüştür. Oluşturulan formlar, süreçsel modele dayalı okuma anlama uygulamalarının oluşturulma aşamasında geliştirilen ve deneysel çalışma sonrasında uygulama öğretmenleri ve öğrencilere yönelik ayrı ayrı hazırlanan “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Form”larından oluşmaktadır.

Sınıf gözlem formu. Deney sürecine yönelik gözlem içeriğinin oluşturulması için araştırmacı tarafından ilgili alanyazın taranarak “Sınıf Gözlem Formu” hazırlanmıştır. Uzman görüşleri ve geri dönütler sonucunda gözlem formuna son şekli verilmiştir. Form okumanın süreçlerini ifade eden öncesi, sırası ve sonrası olmak üzere üç boyut ve on maddeden oluşmuştur.

2.4. Süreçsel Modele Dayalı Okuma Anlama Uygulama Programının Geliştirilmesi

Okuma anlama programının geliştirilme sürecinde ilk olarak süreçsel modelle ilgili bu alanda çalışma yapmış olan uzmanlardan süreçsel modelin okuma anlama etkinlikleri bağlamında nasıl kullanılabileceğine ve bu süreçte dikkat edilmesi gerekenlerin neler olduğuna dair görüşler alınmıştır. Görüşme formundan elde edilen bilgiler ve doküman incelemesinden elde edilen veriler birleştirilerek etkinliklere dayalı okuma anlama programının içeriği hazırlanmış ve etkinlikler, uzman görüşleri ve kuramsal bilgilerden oluşturulan bilgiler doğrultusunda geliştirilmiştir.

Araştırmanın nitel boyutunda veri çeşitlenmesine gidilerek deneysel uygulamada kullanılan programın içeriğinin oluşturulmasında görüşmelerle birlikte doküman analizi kullanılmıştır. Bu bağlamda 2014-2019 yılları arasında Yüksek Öğretim Kurumu Tez, Google Akademik ve Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi tarama sayfalarında ‘okuma becerisi’, ‘okuma eğitimi’ anahtar kelimeleri ile tarama yapılmış ve arama sonucunda ulaşılan çalışmalar doküman analizine tabi tutulmuştur. 2014-2019 yılları arasında okuma becerisi ile ilgili çalışmalara ilişkin değişkenlerin neler olduğu tespit edilmiştir. Görüşmeler ve doküman analizi sonucunda elde edilen bulgular bütünlleştirilerek etkinliklere dayalı hazırlanan okuma programının geliştirilme süreci tamamlanmıştır. İki farklı veri türünden elde edilen bulgular bütünlleştirilmiş ve etkinliklere dayalı okuma anlama programının temel yapısı oluşturulmuştur.

2.5. Süreç ve Uygulama

Bu araştırmada, süreçsel modele dayalı hazırlanan okuma anlama etkinliklerinin çalışmanın amacına uygunluğuna ve kullanılabilirliğine dair işlevselliğini test etmek, veri toplama araçlarının uygulanabilirliğini belirlemek gibi pilot uygulama yapılmasını ge-

rektiren birtakım gerekçeler sonucunda pilot çalışma yapılmıştır. Pilot uygulama sonrası deneysel sürecin planlanmasına son şekli verilerek asıl uygulamaya geçilmiştir. Süreçsel modele dayalı olarak geliştirilen okuma anlama etkinliklerinin uygulanmasına dayalı deneysel çalışma için öncelikli olarak yasal izin alınmıştır. Daha sonra uygulama okullarındaki yöneticiler ve öğretmenler konu hakkında bilgilendirilmiştir.

Süreçsel modele dayalı olarak geliştirilen okuma anlama etkinlikleri programı, on dört haftadan oluşan ve uygulama oturumlarının her biri iki saat olarak belirlenen bir süreçten oluşmaktadır. Bu bağlamda deney grubu öğrencilerine Türkçe öğretmeni tarafından süreçsel modele dayalı etkinlikler uygulanırken kontrol grubu öğrencilerine de aynı Türkçe öğretmeni tarafından mevcut öğretim programı uygulanarak ders kitabı okuma anlama çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

2.6. Çalışmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmanın istatistiksel geçerliliği için elde edilen verilerin parametrik test koşullarını taşıyıp taşımadığına bakılarak koşulları taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Programın geliştirilme aşamasında alan uzmanlarının görüşlerinin alınması, literatür taraması yapılarak süreçsel model ve okuma becerisi ile alakalı doküman incelemesinin yapılmasının araştırmanın yapı geçerliliğini artırdığı söylenebilir. Araştırmanın 14 hafta sürmesi öğrencilerin yaş ve olgunluk seviyelerini etkilememiştir. Deneysel süreç içerisinde veri toplama araçlarında herhangi bir değişiklik olmamıştır. Asıl uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesi adına pilot uygulama yapılmıştır. Deneysel çalışma esnasında deneklerin tutumunu etkilememek amacıyla sınıfta gözlem yapılacağı bilgisi verilmiştir. Kontrol ve deney gruplarının bir rekabet içerisinde olduklarını hissetmeleri, kendi seviyelerinden daha yüksek bir performans sergileme gayreti içine girilmesine neden olabilir. Ayrıca kontrol grubunun deney grubuna göre daha kötü bir eğitim aldığı düşüncesi yerleşirse kontrol grubunun son test puanlarında düşüş gözlenebilir. Uygulama öğretmenleri, grupların birbirlerinden haberdar olmamasına dikkat ederek süreci yönetmeye çalışmışlardır.

2.7. Verilerin Analizi

Nicel veri analizlerinde istatistik paket program aracılığıyla betimsel istatistik ölçüleri (frekans ve yüzdeleri), bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve kovaryans analizi (ANCOVA) kullanılmıştır. Uygulamanın geliştirilmesi aşamasında alan uzmanlarından programın içeriğinin oluşturulmasına yönelik yapılan görüşmeler, uygulama sürecinde gözlem formu aracılığıyla edinilen gözlemler, deneysel çalışmanın sonunda öğrenciler ve uygulama öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşme formları aracılığıyla ulaşılan veriler nitel analiz yöntemlerinden olan içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir.

2.8. Araştırmanın Etiği

Araştırmanın gerçekleştirilmesine yönelik gerekli izinler, Ağrı Millî Eğitim Müdürlüğünden araştırma izin yazısı belgesiyle alınmıştır (EK 1). Araştırmanın katılımcıları,

gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmada yer almıştır. Araştırma yapılırken katılımcıların kişisel bilgileri gizli tutularak isimleri Ö1, Ö2, ... şeklinde kodlanmış ve böylece katılımcı gizliliği sağlanmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bulguları problem sorularına göre verilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Okuduğunu anlama düzeylerine ilişkin deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır? şeklindeki araştırma sorusunu yanıtlamak amacıyla parametrik istatistiklerinden biri olan bağımsız örneklem t-testi yapılmış ve analize ilişkin sonuçları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi

Değişken	Grup	n	sd	t	p	
Ön test	K1+K2	45	63.84	91	0.52	0.608
	D1+D2	48	65.52			

Tablo 1 incelendiğinde, deney (deney 1 ve deney 2) ve kontrol (kontrol 1 ve kontrol 2) gruplarının ön test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmektedir ($t_{91} = 0.52$; $p > .05$). Bu sonuca göre deneysel işlemde önce hem deney gruplarının hem de kontrol gruplarının başarı düzeylerinin birbirine benzer olduğu bulunmuştur.

Araştırmanın ikinci sorusu olan “Okuduğunu anlama düzeylerine ilişkin deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindeki probleme yanıt sağlamak amacıyla tek faktörlü kovaryans analizi yapılmış ve sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kovaryans Analizinin Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	η^2
Grup	585.133	1	585.133	5.762	0.018*	0.061
Ön Test	10 940.735	1	10 940.735	107.736	0.000*	0.548
GrupxÖn Test	212.753	1	212.753	2.095	0.151	0.023
Hata	9 038.068	89	101.551			
Toplam	500 350.000	93				

Not * $p < .05$.

Tablo 2 incelendiğinde, ilk olarak grup x ön test etkileşimine ilişkin anlamlılık değerinin anlamsız olduğu görülmektedir ($p = 0.151 > .05$). Bu sonuç, araştırma kapsamındaki deney ve kontrol grupları için regresyon eğilimlerinin eşitliği varsayımının sağlandığı anlamına gelmektedir. Grup için F değeri incelendiğinde ise 5.762 olduğu ve bu değere ilişkin anlamlılık değerinin anlamlı olduğu görülmektedir. ($p = 0.018 < .05$). Buna göre deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test sonuçları kontrol altına alındığında son testleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Elde edilen bu farklılığın pratik anlamlılığı için etki büyüklüğü incelendiğinde, uygulanan deneysel işlemin orta büyüklükte olduğu bulunmuştur. Ön test ve son test sonuçlarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde, deney grubunun ortalaması ($\bar{X} = 76.56$) kontrol grubunun ortalamasından ($\bar{X} = 66.33$) daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve orta büyüklükte bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Okuduğunu anlama becerilerine göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin erişti (son-ön test) puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır? şeklindeki soruya cevap aramak amacıyla deney ve kontrol gruplarının son test puanlarından ön test puanları çıkartılmış ve elde edilen fark puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Analize ilişkin sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3. Deney ve Kontrol Gruplarının Son-Ön Test Puan Farkının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi

Değişken	Grup	n	Ortalama	sd	t	p	η^2
Son-ön test farkı	K1+K2	45	2.49	91	3.76	0.000*	0.134
	D1+D2	48	11.04				

Not * $p < .05$.

Tablo 3 incelendiğinde, deney (deney 1 ve deney 2) ve kontrol (kontrol 1 ve kontrol 2) gruplarının son-ön test puan farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($t_{91} = 3.76$; $p < .05$). Bu sonuca göre deney grubundaki öğrencilerin son-ön test puan ortalamalarının ($\bar{X} = 11.04$) kontrol grubundakilere ($\bar{X} = 2.49$) daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. İstatistiksel farklılığın pratik anlamlılığı için etki büyüklüğü incelendiğinde bu farkın büyük bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Başka bir deyişle verilen eğitimin öğrenci başarısında büyük bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Süreçsel modele dayalı okuma anlama etkinliklerinin uygulandığı iki farklı okulda yer alan deney grubu öğrencilerinin ön test- son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? şeklindeki soruya yanıt bulmak amacıyla deney ve kontrol grubunun son testleri karşılaştırıldıktan sonra çalışma kapsamındaki her iki deney grubunun başarı puanlarının son test ile ön testlerinin farkı alınmış ve bu farka yönelik bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Analize ait sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4. Deney Gruplarının Son- Ön Test Farklarına İlişkin T Testi

Değişken	Grup	N	Ortalama	sd	t	p
Son-ön test farkı	Deney 1	21	10.71	46	0.18	0.857
	Deney 2	27	11.30			

Not *p < .05.

Tablo 4 incelendiğinde, deney gruplarının son ve ön testleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmektedir ($t_{46} = 0.18$; $p = 0.857 > .05$). Buna göre her iki grubun erişti düzeylerinin benzer olduğu ve öğretmen etkisinin yok denecek kadar az olduğu söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerinin okuma anlama etkinliklerine dayalı programa uyumları nasıldır? sorusuna yanıt aramak amacıyla süreç içerisinde gözlemler gerçekleştirilmiştir. Gözlem formu ile elde edilen veriler, gözlemlenen oturumlara göre haftalık olarak analiz edilmiş, kategori ve kodlara ayrılarak içerik analizi ile raporlaştırılmıştır. Yapılan gözlemlerden birkaç örnek sunulmuştur. O1 okulunda araştırmanın 3. haftasında “Öğrencilerin okuma tekniklerini kullandıkları, bunun yanında anahtar kelimeleri belirlemede zorlandıkları tespit edildi.” O2 okulunda araştırmanın 3. haftasında “Öğrencilerin metinle ilgili notlar çıkarmada eksik kaldıkları gözlemlendi. O1 okulunda “Etkinliklerin bireysel ve tam olarak yapıldığı ayrıca etkinliklerin uygulama sürecinde tamamlandığı gözlemlendi.” ifadeleri araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Gözlemlerden elde edilen bulgular incelendiğinde, öğrencilerin süreçsel modele dayalı okuma anlama etkinliklerini kavradıkları, etkinliklerin uygulanmasında pratikleştikleri, okuma sürecinin aşamalarını ve planlama becerilerini sistematik bir şekilde işe koştukları görülmüştür.

Araştırmada iki Türkçe öğretmenin ve uygulamaya katılan deney gruplarından 12 öğrencinin uygulamaya ilişkin görüşleri, ele alınmış ve elde edilen bulgular, temalar, kategoriler ve kodlara ayrılarak sunulmuştur. Okuma anlama süreci ile ilgili uygulama öğretmeni olan UÖ1 “Uygulama, öğrencilerin metinlerin konu ve ana fikirlerini algılama ve belirleme aşamalarında gelişmelerini sağladı ve bilgilendirici ve şiir türünde metinleri daha iyi çözümlmelerine sebep oldu.” şeklinde diğer uygulama öğretmeni UÖ2 ise “Öğrenciler, metinle ilgili 5N 1K sorularını sormak yerine, metin türünün işlevlerini merkeze alarak üst düzey düşünme becerilerine yönlendiler.” şeklinde ifadeler paylaşmışlardır. Uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin sadece bir kısmına yer verilmiştir. Görüşmeler incelendiğinde süreçsel modele dayalı okuma etkinliklerini uygulayan öğretmenlerin sürece ilişkin görüşlerine bakıldığında öğretmenlerin bakış açılarının ve görüşlerinin olumlu olduğu görülmektedir.

Uygulamaya katılan öğrencilerle yapılan görüşmeler; Okuma anlama becerisine etkisi, uygulamanın neler kazandırdığı, yeni şeyler öğrenme, sosyal ve akademik hayata etkileri olmak üzere dört tema altında toplanmış ve elde edilen bulgular temaların sırası gözetilerek aşağıda sunulmuştur. Okuma anlama becerisine olan etkilerine ilişkin

K1 öğrencisi “Eskiden parçayı 1-2 defa okuyunca ancak anlayabiliyordum. Şimdi bu uygulama sayesinde paragrafı bir kez okuduğumda anlayabiliyorum.” diye ifade ederken K2 öğrencisi ise “Evet, düşünüyorum. Birçok etkinlikte zorlanır, soruda ne demek istediğini anlamazdım. Uygulamadan sonra etkinlikleri daha kolay anlama ve yapma becerim oluştu.” şeklinde görüşlerini paylaşmışlardır. Öğrencilerin önceden konu ve ana fikri bulma, paragraf tarzı soruları anlama noktasında eksiklikler yaşadıklarına dair ifadelerin olduğu görülmektedir. Uygulamanın neler kazandırdığına ilişkin görüşlerde ise K12 “Evet, farklılık olduğunu düşünüyorum. Metinleri daha iyi anlıyorum.” K4 “Okuma anlama becerisi, metni sıkılmadan okumak.” K5 “Okuduğumu daha iyi anlayabiliyorum ve artık sorularda zaman kazanıyorum. Bunun dışında daha hızlı ve pratik düşünebiliyorum.” ifadeleriyle süreçsel modele dayalı okuma anlama uygulamasının öğrencilere neler kazandırdığına ilişkin görüşleri belirtmişlerdir. Yeni şeyler öğrenme ile ilgili görüşlerin paylaşılmasında K8 “Evet, düşünüyorum. Bilgilendirici, öyküleyici ve şiir kavramlarını nasıl çözümleneceğimi öğrenmiş oldum.” K9 “Evet, düşünüyorum. Metin türlerinin özelliklerine uygun nasıl çözümleneceğimi öğrendim.” cümleleriyle öğrenciler olumlu görüşlerini ifade etmiştir. Elde edilen bulgular kapsamında öğrencilerin bu uygulama ile okuma anlamaya yönelik yeni şeyler öğrenmelerinde olumlu değişimler sergiledikleri tespit edilmiştir. Deneysel uygulamanın akademik ve sosyal yaşamlarına olan etkilerine ilişkin görüşlerine ilişkin K2 “Fayda sağlayacağını düşünüyorum. Çünkü yazılı ya da sözlü olsun bir düşünce sunulduğunda buna nasıl bir yorum katacağımı veya nasıl daha farklı kılacağımı bilir ve buna göre hareket ederim.” K4 “Evet, düşünüyorum. Özellikle yaptığımız etkinliklerin öğrenim hayatıma fayda sağlayacağını düşünüyorum.” şeklinde görüşler paylaşmıştır. Öğrenciler, yapılan uygulamanın öğrenme süreçlerine, derslerine ve sosyal yaşamlarına katkı sağladığını/sağlayacağını ifade etmektedir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada, süreçsel modele dayalı okuma anlama etkinliklerinin uygulandığı deney grupları ile kontrol grupları arasında deney gruplarının lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Yapılan çalışmanın özünde metin türlerinin özelliklerine uygun olarak bir model oluşturmak ve bu modeli küçük yapılar, büyük yapılar düzeyinde süreçsel modele göre çözümlenmek vardır. Cha ve Swaffar (1998), yaptıkları çalışmanın sonucunda metin yapısının anlamaya ilişkin önemini vurgulamışlardır. Gunning (2005) *Creating Literacy Instruction for All Students (Okuryazarlık Yaratmak İçin Tüm Öğrencilere Talimat)* adlı yapıtında, metni anlamayı üç şeye bağlamıştır, bunlar: metin yapısı, metnin yazımı ve fonetiktir. Ray ve Meyer (2011) metin yapısını dikkate alarak yaptıkları çalışmada, makro ve mikro düzey önermelerin hiyerarşik organizasyonunu ve metin yapısının türünü (örneğin, toplama, karşılaştırma, problem ve çözüm) üç tür okuyucu üzerinde genel anlama becerisi, yaş, ön bilgi ve bunların etkilerinin yukarıda belirtilen metin özelliklerine göre değiştiğini vurgulamışlardır.

Bu çalışmaların yanı sıra ulusal alan yazında da metin yapılarının anlamaya olan etkisi üzerine çalışmalar yapılmıştır. Baştuğ ve Keskin (2011) tarafından yapılan bilgilendirici metin yapıları öğretiminin okuduğunu anlamaya etkisi çalışmasında, bilgilendirici metin yapılarının öğretiminin okuma anlama becerisini etkilediğini belirlemişlerdir. İskender ve Yiğit (2015) yaptıkları çalışmada, metnin yapısıyla ilgili olarak küçük yapı düzeyindeki değişimlerin öğrencilerin metni anlamalarına ilişkin görüşleri üzerine etkisini araştırmışlardır. Yapılan alan yazın taramalarının sonucunda hem yerli hem de yabancı çalışmalarda metnin yapısının metni anlamadaki rolü görülmektedir.

Etkisi araştırılan değişkenlerden biri de okuma modelleridir. Literatürde okuma modelleri ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında farklı okuma modellerinin okuma anlama becerisi üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar tarafından etkileşimsel okuma modelini esas alan araştırmalar (Anderson & Pearson, 1984; Kuzu, 2003; Ruddel & Speaker, 1985; Tosun, 2011; Türkben, 2017) gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Kuşdemir Kayıran (2014), öz düzenlemeye dayalı öğrenme modeliyle; Nurhayati (2015), işbirlikçi stratejik okuma modeliyle; Mete (2016), okumaya adanmışlık modeliyle; Semercioğlu (2018), işbirlikçi stratejik okuma modeliyle; Kökçü (2019), işlemsel okuma modeliyle ve Tekdemir (2019), 5E öğretim modeliyle öğrencilerin okuma anlama becerilerini geliştirmeyi amaçlamış ve öğrencilerin okuma anlama süreçlerine olumlu etki ederek anlamlı sonuçlara ulaşmışlardır. Bu çalışmada da süreçsel modelin okuma anlamaya olan etkisi test edilmiştir. Bahsedilen okuma modellerinden elde edilen araştırmaların sonuçları ile bu çalışmanın sonucu benzerlik göstermektedir. Anlama modellerinden biri olan süreçsel modelle de ilgili yerli alan yazında deneysel olarak yalnızca bir çalışma (Sulak, 2014) yer almaktadır. Araştırmacı bu çalışmada, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerine süreçsel modelle metin türlerinden bilgilendirici metin yapılarının öğretmeyi amaçlamış ve çalışmasının sonunda bu modelin bilgilendirici metin yapılarının öğretiminde etkili olduğu sonucuna varmıştır. Yukarıda ele alınan araştırmaların sonuçlarında, metin yapılarının öğretiminin veya bir model kullanımının okuma anlama becerisinin geliştirilmesinde olumlu etkilerinin olduğu belirtilmektedir. Bu sonuçlar, süreçsel modele dayalı etkinliklerle okuma anlama becerisinin geliştirilmeye çalışıldığı bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmanın uygulanması esnasında sınıf gözlemleri bağlamında okuma anlama becerisine dönük alan yazın incelendiğinde, Özbilgin (2018), sekizinci sınıf öğrencilerinin üstbilişsel okuma becerileri üzerine bir araştırma yaptığı yüksek lisans tezinde, 8. sınıf öğrencilerinin okuma becerilerini gözlemek amacıyla 13 maddeden oluşan likert bir gözlem formu kullanmış ve gözlemlerinin sonuçlarını frekanslarla aktarmıştır. Er (2018) hazırladığı yüksek lisans tezinde, ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisini incelemiş ve araştırmanın beş haftalık sürecinde araştırmacı ve veli gözlem formları kullanmıştır. Kullanmış olduğu formlardan elde ettiği sonuçları, araştırma sorusuyla ilişkilendirmiştir. Erdoğan (2009) hazırlamış olduğu yüksek lisans çalışmasında, 3'lü likert bir form aracılığıyla öğrencilerin mekanik okuma becerilerini gözlemiştir. Alan yazın taramasında gözlem formu ile alakalı bir doktora tezi bulun-

muştur. Uyar (2015) tarafından yapılan çalışmada, öz düzenlemeye dayalı okuma becerisinin geliştirilmesi ve anlamaya etkisi araştırılmıştır. Yapılan çalışmada, bireysel olarak gözlem ve öğrencilerin çalışmadaki stratejileri kullanma davranışları gözlenmiştir. Yapılan gözlem sonuçlarının içerik analizi yöntemi ile incelendiği çalışmanın gözlem bulguları, nicel bulgularla ilişkilendirilmiştir. Süreçsel modele dayalı etkinliklerle yürütülen bu çalışmada ise, her iki deney grubunda ikişer haftalık sınıf içi gözlemler yapılmış ve bu veriler nitel olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulguların sonucunda, öğrencilerin uygulamaya uyumlarının arttığı, bazı üst düzey becerilerinin geliştiği dolayısıyla bu gelişmenin ve uyumun da nicel sonuçlarla bağdaştığı sonucuna varılmıştır.

Çalışmada elde edilen nitel verilerin nicel verilerle yorumlanması noktasında okuma anlama becerisine dönük alan yazını incelendiğinde, Kökçü (2019); Kula (2018); Şengül (2016); Mete (2016), öğrencilerle görüşmeler yapmış ve çalışmalarının nicel boyutlarını desteklemeye dair görüşler almışlardır. Bu çalışmada da uygulanan okuma anlama programının deney grupları adına anlamlı farklılığının ve okuma anlama becerisine etkilerinin açıklanması adına uygulama öğretmenleri ve deney grubu öğrencileri ile okuma anlama programı uygulaması sonrasında yarı yapılandırılmış görüşler alınmış, alınan görüşlerin uygulamanın nicel boyutunda bulunan verileri destekler mahiyette olduğu görülmüştür. Görüşmelerden elde edilen bulgularda genel olarak uygulamanın okuma anlama becerisinin gelişmesine ve metinleri anlama başarısına olumlu etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda araştırmadan elde edilen nitel ve nicel bulgular bağlamında araştırmacılara ve öğretmenlere yönelik birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Süreçsel modelin öğrencilerin okuma tutum ve motivasyonlarına olan etkisi incelenebilir. Farklı sınıf düzeylerinde de benzer araştırmalar yapılarak süreçsel modelin öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisi karşılaştırmalı bir şekilde ortaya konulabilir. Öğretmenler yeni strateji, yöntem ve teknikleri kullanırken öğrenciye yeni uygulamayı tanıtmalı, model olmalı ve aşamalı olarak sorumluluğu öğrenciye bırakmalıdır. Bu yolla, öğrencilerin yeni strateji, yöntem ve teknikleri kendi başlarına kullanmaları sağlanabilir. Okullarda uygulanacak metin çözümlenmeleri ve anlamaya dayalı etkinliklerde metinlerin tür özellikleri, metni daha iyi yapılandırarak anlayabilme açısından her metnin hazırlık çalışmalarında öğrencilere aktarılması önemlidir.

Kaynakça

- Aksan, D. (1994). Ana dili. *TÖMER Dil Dergisi*, (16), 63–71.
- Anderson, R. C. ve Pearson, P. D. (1984). A schema-theoretic view of basic processes in reading comprehension. *Handbook of Reading Research*, (1), 255-291.
- Baştuğ, M. & Keskin, K. (2011). Bilgi verici metin yapıları öğretiminin okuduğunu anlamaya etkisi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(4), 2599-2610.
- Cha, K. A. & Swaffar, J. (1998). The case for a procedural model as a multiple measure of reading comprehension. *System*, 26, 205-222.

- Cremer, G. E. (2020). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. (Çev. Edt: Seçer, İ. ve Ulaş, S.). Ankara: Vizetek Yayınları.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarının temel özellikleri* (Çev. Ed. Mustafa Sözbilir). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Er, Z. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, Ö. (2009). *İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin fonolojik farkındalık becerileri ile okuma ve yazma becerileri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fırat, M., Kabakçı Yurdakul, I. & Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi- Journal of Qualitative Research in Education*, 2(1), 65-86.
- Gunning, T. G. (2005). *Creating literacy instruction for all students (5th ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kökçü, Y. (2019). *İşlemsel okuma modelinin 7. sınıf öğrencilerinin okuduklarını anlama becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Elâzığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kula, S. (2018). *Karşılıklı öğretim tekniğinin ilkökul öğrencilerinin okuduğunu anlama, öğrenme kalıcılığı ve öz yeterlik algısına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuşdemir Kayıran, B. (2014). *Öz-düzenleyici öğrenmenin okuduğunu anlamaya yönelik akademik başarı, öz-düzenleme becerileri ve okuma stratejileri üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuzu, T.S. (2003). *Etkileşimsel modele uygun okuma öğretiminin Türkçe bilgilendirici metinleri anlama düzeyine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MEB (2010). *PISA 2009 projesi ulusal ön rapor*. Millî Eğitim Bakanlığı. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı, Ankara.
- Mertens, D. M. (2014). *Thousand oaks*. CA: Sage Publications.
- Mete, G. (2016). *Okumaya adanmışlık modeli ile 8.sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyleri ve okuma motivasyonlarının geliştirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Nurhayati, D. (2015). *İşbirlikçi stratejik okuma modelinin öykülendirici metinler üzerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Endonezya: Islamic University.
- Özbilgin, E. (2018). *Sekizinci sınıf öğrencilerinin üstbilişsel okuma becerileri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ray, M. N. & Meyer, B. J. F. (2011). Individual differences in children's knowledge of expository text structures: a review of literature. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 4(1), 67-83.
- Ruddell, R. B. & Speaker, R. B. (1985). *The interactive reading process: a model*. (Eds. H. Singer & R. B. Ruddell) In Theoretical models and processes of reading. (pp. 661-686). Newark, DE: International Reading Association.
- Sajid, M. & Fradian, A. (2019). Effectiveness of reading aloud strategies for inferential reading comprehension skills and text difficulties of saudi students at university level. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, 9(1), 2983-2989.
- Semercioğlu, M. (2018). *İşbirlikçi stratejik okuma modelinin okuduğunu anlama becerisine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sirbu, A. (2015). The significance of language as a tool of communication. *Mircea cel Batran Naval Academy Scientific Bulletin*, 15(28), 405-406.
- Sulak, S. E. (2014). *Süreçsel modelle bilgilendirici metin öğretiminin okuduğunu anlama becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şengül, K. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin anlama becerileri ile dil bilgisine yönelik başarıya, kalıcılığa ve Türkçeye yönelik tutuma etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Taylor, B. M. & Beach, R. W. (1984). The effects of text structure instruction on middle-grade students' comprehension and production of expository text. *Reading Research Quarterly*, 19(2), 134-146.
- Tekdemir, N. (2019). *5e öğretim modelinin ortaokul öğrencilerinin okuma tutumuna kaygısına ve okuduğunu anlama becerisine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tosun, B. C. (2011). *Yapılandırıcılığa özel gönderide bulunarak süreçsel ve etkileşimsel modellerin İngiliz dili eğitiminde okuma becerilerini geliştirmedeki rolü*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Türkben, T. (2017). *Etkileşimsel okuma modelini temel alan Türkçe öğretiminin öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme becerileri üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uyar, Y. (2015). *Öz düzenlemeye dayalı okuma becerisinin geliştirilmesi ve anlamaya etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Van, D. & Kintsch, W. (1983). *Strategies of discourse comprehension*. New York: Academic Press.
- Vardar, B. (1980). *Dilbilim ve dilbilgisi terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Yıldız, C. (2003). *Ana dili öğretiminde çağdaş yaklaşımlar ve Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

EK 1. Araştırma İzin Yazısı

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-101.99-E.23526084
Konu : Uygulama İzni

28/11/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi:22.11.2019 tarih ve 1900334729 sayılı Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün Yazısı.

İlgide kayıtlı yazıya istinaden; Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Doktora öğrencisi Ahmet KARABULUT'un Süreçsel Modele Dayalı Etkinliklerin 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Anlama Becerilerine Etkisi ile ilgili 02.12.2019-20.03.2020 tarihleri arasında İlimiz Merkez Cumhuriyet ve 75.Yıl Ortaokulunda 8.sınıf öğrencilerine uygulama yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mehmet Faruk TEKİN
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
28/11/2019

Yusuf CIBİR
Vali a.
Vali Yardımcısı

GÜVENLİ ELEKTRONİK
İMZALI ASLI İLE AYNIYDIR

28.11.2019

Kasım KARABULUT

Adres:
Elektronik Ağ:
e-posta:

Bilgi için: Azime GÜNER Meriç
Tel: 0 (472) 280 91 37
Faks: 0 ()